

== НАУКА И КРИТИКА ==

Константинъ Мих. Георгиевъ
студентъ-юристъ

Колно сѣ тълкуванията на историята

(Критика върху петтѣ тълкувания на историята на г-нѣ проф. Д. Михалчевъ)

(Продължение отъ бр. 4)

Идеитъ за подводницата, радиото и телевизията, не сѣ вѣчни и не се прилагатъ само тогава, когато човѣкътъ има нужда отъ тѣхъ. Тѣ сѣ резултатъ на една опредѣлена дадена историческа епоха и тогава се прилагатъ. Ако е имало нѣщо известно на древнитѣ гърци, за парната машина то е било заченки на идеята за парната машина, а не такава, каквато е била презъ 18 вѣкъ. Идеята за парната машина стана пълна само, когато се осъществи т. е. когато се построи самата парна машина.

Друга грѣшка е дефиницията за стопанство. Споредъ г-нѣ проф. Михалчевъ стопанството е борбата на човѣка съ природата.

Ето една кратка и икономична, но богата съ грѣшки дефиниция.

Борбата на човѣка съ природата е стопанство. Животното и то се бори съ природата, но кой би се осмѣлилъ да каже, че животното стопанисва.

Когато се говори за борба съ природата, трѣбва да се каже целта за която се бори съ природата. Може би проф. Михалчевъ иска да се досетимъ що иска да каже.

Никой економистъ нѣма да ви каже, че човѣкътъ самъ се бори и ако говоримъ за човѣка, винаги трѣбва да си представяме *обществения човѣкъ, човѣкътъ въ обществото*. Иначе както го дава г-нѣ проф. Михалчевъ ще разбираме *абстрактенъ, фактивенъ човѣкъ*.

Ако въпрѣки тия всички горепоменати грѣшки, които г-нѣ проф. Михалчевъ прави приемемъ дефиницията му, то тя се отнася не за стопанството, а за производството, съ тази разлика, че дефиницията за производството е по-пълна, точна и изчерпателна.

„Борбата на човѣшкото общество, обработката на природата и приспособяването ѝ къмъ нуждитъ за обществото наричаме производство“. Каква голѣма разлика има между тия две дефиниции, на г-нѣ проф. Михалчевъ и тая взета отъ политическата икономия. Едната е кратка и икономична, и ни кара да се досещаме, що иска да каже авторътъ ѝ, или дефиниция не за всички, а за „отбрани хора“. А пъкъ другата пълна, ясна и изчерпателна, лишена отъ всѣкакво досещане и гадание, а стигѣ само единъ здравъ умъ да я прочете и замисли върху нея, ще открие много работи, които г-нѣ проф. Михалчевъ е нѣмалъ предвидъ.

Стопанството има по-широко съдържание, отколкото производството и не може да се покрие съ него. — То е ония отношения, при които хората се намиратъ при произвеждане и разпредѣление на стопанскитѣ облаги.*

*Вижъ — Безразлично всички субективни и обективни политич. икономии.

За г-нѣ проф. Михалчевъ нѣма значение, дали е стопанство или производство нали е да се говори, да се казватъ истини, пъкъ безразлично кжде.

„Материалистичното тълкуване на историята споредъ г-нѣ проф. Михалчевъ, учи, че основата на всички обществени прояви лежатъ на последна смѣтка стопанскитѣ промѣни“. Вѣрно, така е. Но какъ ставатъ тия промѣни и законитѣ на които се подчиняватъ тѣ г-нѣ проф. Михалчевъ не е помислилъ никакъ за тѣхъ пъкъ и „не е необходимо за това“.

Г-нѣ проф. Михалчевъ като говори за необяснимо развитие стига до единъ фатализъмъ.

Теорията на проф. Гумпловичъ е ли материалистична или не?

Г-нѣ проф. Михалчевъ спомена, че като една отъ вариантѣ на материалистичното тълкуване на историята е известната силова теория на проф. Гумпловичъ. Тази теория обяснява хода на историята като резултатъ на едно насилие, едно властование на шепя хора надъ множеството. Благодарение, на което човѣшкото общество се развива и неговото устройство се усъвършенствува право.

Наистина основнитѣ положения на силовата теория на проф. Гумпловичъ сѣ такива, каквито ги дава г-нѣ проф. Михалчевъ, но той грѣши, като я опредѣля като материалистична вариантна.

Това опредѣлено мѣсто на тая теория отъ г-нѣ проф. Михалчевъ, като материалистична вариантна не отговаря на съдържанието на самата теория.

Теорията на Гумпловичъ не е материалистична вариантна, а тъкмо обратното идеалистична издѣнка и то *par-excellence*.

За да потвърди това ще направя единъ кратъкъ анализъ на силовата теория.

Всѣки знае, че едно насилие една власт е дадена и съществува обективно. Това потвърждава почти всички теории за произхода и същността на държавата.

Теорията на Гумпловичъ преди всичко се отнася за произхода на държавата и има най-много значение и приложение въ правната наука и социологията. Всички тия теории, които иматъ право значение иматъ и философски характеръ.

Нѣма теория въ правнитѣ науки, която да носи отпечатъка на едно или друго философско схващане. Съ право е забелязалъ нѣкой, че за да бжде единъ юристъ-социалогъ, компетентенъ въ своята областъ, той трѣбва да знае и владѣе философията. Но за единъ традиционенъ философъ не е наложително да знае правнитѣ науки. Затова всѣки единъ добъръ социалогъ е и философъ, но за единъ традиционенъ философъ не е необходимо да бжде социалогъ-юристъ. На първия знания-